

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25.09.2006, sp. zn. 1 Tmo 19/2006, ECLI:CZ:VSPH:2006:1.TMO.19.2006.1

Číslo: 5/2008

Právní věta: Nechá-li se ustanovený obhájce zastupovat v trestním řízení zástupcem – advokátem, který je plátcem daně z přidané hodnoty, a zaplatí-li tomuto svému zástupci odměnu za zastoupení včetně částky odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je tento zástupce povinen odvést podle zvláštního předpisu, jde o náklady účelně vynaložené v souvislosti s poskytnutím právní služby (§ 13 odst. 1 advokátního tarifu), na jejichž úhradu má ustanovený obhájce nárok.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 25.09.2006

Spisová značka: 1 Tmo 19/2006

Číslo rozhodnutí: 5

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Odměna ustanoveného obhájce

Předpisy: § 13 odst. 1 předpisu č. 177/1996Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Praze ke stížnosti obhájce JUDr. J. K. podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. 5. 2006, sp. zn. Tm 5/2005, v celém rozsahu a Krajskému soudu v Českých Budějovicích uložil, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. 5. 2006, sp. zn. Tm 5/2005, byla podle § 151 odst. 2, 3 tr. ř. stanovena odměna a náhrada hotových výdajů obviněnému ustanoveného obhájce, advokáta JUDr. J. K., se sídlem v Č. B. Krajský soud s odkazem na příslušná ustanovení vyhlášky Ministerstva spravedlnosti České republiky o odměnách advokátů za poskytování právní pomoci č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů (tzv. advokátní tarif) a vyhlášky č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, v platném znění, obhájci přiznal celkovou odměnu a náhradu hotových výdajů ve výši 31 175,50 Kč. Co do zbytku obhájcem v písemném vyúčtování požadované a soudem prvního stupně nepřiznané částky 9060,50 Kč krajský soud návrh obhájce JUDr. J. K. zamítl.

Snížení požadované odměny o částku 2700 Kč odůvodnil krajský soud tím, že nepovažoval za mimořádně časově náročné úkony právní služby provedené obhájcem dne 7. 6. 2005 v době od 16.50 do 18.45 hodin, tedy po ukončení pracovní doby advokáta, a nepřiznal proto u těchto úkonů zvýšení

odměny na dvojnásobek. A žádosti obhájce krajský soud nevyhověl ani v tom směru, pokud účtoval 19% DPH ve výši 6360,50 Kč s odkazem na skutečnost, že byl zastupován substitutem JUDr. J. Š., který se stal od 1. 9. 2005 plátcem DPH. Podle názoru krajského soudu je pro účel přiznání odměny a náhrady hotových výdajů, že obhájce, který byl v této trestní věci ustanoven, plátcem DPH není a nelze mu tudíž DPH přiznat, přičemž vyrovnání finančních závazků mezi zvoleným obhájcem a obhájcem, jemuž byla udělena substituční plná moc, je plně v jejich kompetenci, a nikoliv v kompetenci soudu.

Proti tomuto usnesení podal v zákonné lhůtě stanovené v § 143 odst. 1 tr. ř. stížnost obhájce JUDr. J. K.

V písemném odůvodnění podaného opravného prostředku stěžovatel především vyslovil nesouhlas s nepřiznáním částky 6360,50 Kč, tedy 19% DPH. Namítl, že substituta si zvolil resp. musel zvolit ze zdravotních důvodů, když po opakované operaci břicha byl omezen v možnosti řídit osobní automobil, přičemž je přesvědčen, že je jen věcí jeho volby a volby jeho klienta, koho si zvolí za substituta, a soud nemá právo do této volby ani nepřímou zasahovat. Podle názoru stěžovatele by vytýkaný postup soudu znamenal rozdělení obhájců na dvě kategorie – neplátců a plátců DPH – a vedl by k bytí nepřímému omezení volby substitučního obhájce a ve svých důsledcích k nepřímému omezení práva obviněného na obhajobu.

Co se týče nepřiznání zvýšení odměny za dva úkony dne 7. 6. 2005 v rozmezí 16.50 -18.45 hod., poukázal stěžovatel na to, že časová náročnost v tomto případě spočívala v tom, že substitut pracoval po celou normální pracovní dobu, poté se nad rámec obvyklých pracovních povinností přesunul na OOP V., kde absolvoval poradu s klientem a jeho matkou, následoval přesun do bydliště mladistvého a domovní prohlídka v jeho pokoji a další přesun na OŘ SKPV na P. Náročnost účtovaných úkonů byla přitom byla podle mínění stěžovatele dána nejen tím, že se jednalo o úkony nad obvyklou pracovní dobu, ale i místy, kde k nim došlo, a v neposlední řadě i okolnostmi, za kterých byly prováděny, zejména postojem a projevy mladistvého, jeho matky i jeho dědečka.

Proti výroku o přiznání částky 31 175,50 Kč stěžovatel žádné výhrady neuplatnil a navrhl, aby Vrchní soud v Praze k jeho stížnosti zamítavý výrok napadeného usnesení zrušil, sám ve věci znovu rozhodl a stěžovateli přiznal celkovou částku 40 236 Kč.

Vrchní soud v Praze podle § 147 odst. 1 tr. ř. z podnětu podané stížnosti přezkoumal správnost výrokové části napadeného usnesení a řízení, které tomuto usnesení předcházelo, a dospěl k následujícím zjištěním a závěrům:

Ze spisu Krajského soudu v Českých Budějovicích předně zjistil, že obviněný mladistvý J. F. byl rozsudkem tohoto soudu ze dne 5. 1. 2006, sp. zn. 1 Tm 5/2005, uznán vinným proviněním padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 1 tr. zák. za použití § 6 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb., přičemž podle § 11 odst. 1 a § 14 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb., soud podmíněně upustil od uložení trestního opatření za současného stanovení zkušební doby v trvání jednoho roku (§ 14 odst. 2 cit. zák.). Tento rozsudek nabyl ohledně obviněného mladistvého J. F. právní moci dne 21. 2. 2006 v řízení před soudem prvního stupně.

Dále vrchní soud zjistil, že napadené usnesení bylo vydáno na základě písemného návrhu advokáta JUDr. J. K. na vyúčtování odměny a nákladů ustanoveného obhájce ze dne 9. 1. 2006, který byl krajskému soudu doručen následujícího dne.

Krajský soud v Českých Budějovicích přitom podle závěrů učiněných Vrchním soudem v Praze na podkladě spisového materiálu nepochybil, pokud obhájci JUDr. J. K. přiznal odměnu a náhradu hotových výdajů ve výši 31 175,50 Kč. V tomto ohledu soud prvního stupně důsledně a správně

vycházel z obhájcem řádně uplatněných a doložených nároků a postupoval v plném souladu s právními předpisy příslušně citovanými ve výroku napadeného usnesení. Vrchní soud se proto v této části s rozhodnutím soudu prvního stupně naprosto ztotožnil a žádné výhrady ohledně této části napadeného usnesení ostatně neuplatnil ani stěžovatel.

Soud prvního stupně však podle závěru soudu vrchního nepochybil ani tím, pokud stěžovateli v plném rozsahu nepřiznal jím požadovanou dvojnásobně zvýšenou odměnu. V přezkoumávaném případě se ani podle názoru Vrchního soudu v Praze nejednalo o úkony právní služby mimořádně obtížné, předpokládané ustanovením § 12 odst. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ČR č. 177/1996 Sb. v platném znění. Stávající soudní praxe se dokonce přiklání k hodnocení úkonů právní služby jako časové náročných zpravidla po jejich realizaci až v době mezi desátou hodinou večerní a šestou hodinou ranní, takže krajský soud poměrně benevolentně zařadil do této kategorie úkon realizovaný substitutem stěžovatele v době mezi 20.00 – 21.15 hod. Naplněn přitom nebyl ani předpoklad výjimečné obtížnosti úkonů, stěžovatelem namítaný (srov. např. též č. 8/2002 Sb. rozh. trest.).

Naproti tomu však stěžovatel oprávněně brojí proti důvodům a argumentům krajského soudu ohledně nepřiznání uplatněné částky 6360,50 Kč jako náhrady daně z přidané hodnoty, odvedené substitutem JUDr. J. Š.

Podle novelizovaného ustanovení § 151 odst. 2 tr. ř. má obhájce, který byl obviněnému ustanoven, vůči státu nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů, a pokud je plátcem daně z přidané hodnoty, tento nárok obhájce se zvyšuje o částku odpovídající této dani, kterou je obhájce povinen z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů státu odvést. Obdobně řeší tuto otázku ustanovení § 23a zák. č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii, v platném znění, a také nálezy Ústavního soudu České republiky ze dne 29. 5. 2005, sp. zn. [IV. ÚS 746/05](#). V citovaném nálezu Ústavní soud dokonce označil nepřiznání zvýšení odměny obhájci za zastupování ve výši odvedené daně z přidané hodnoty za nutně odporující obecné ústavní zásadě přiměřenosti.

V případě, že obhájce ustanovený v trestním řízení se dá v rámci svého pověření zastoupit jiným advokátem, vzniklý nárok za poskytnutou právní pomoc samozřejmě náleží v rámci tohoto trestního řízení výhradně ustanovenému obhájci, a nikoliv substitutovi (srov. též č. 14/1992 Sb. rozh. trest.), a může být jenom tímto obhájcem vůči státu uplatněn. To však nemůže nic změnit na tom, že jak zvolený, tak ustanovený obhájce jsou oprávněni se nechat v trestním řízení zastupovat substitutem, který musí splňovat zákonné předpoklady pro plnohodnotný výkon tohoto procesního postavení, nikde však není a ani nemůže být stanoveno, že by nemohl nebo dokonce nesměl být tento substitut obhájce plátcem daně z přidané hodnoty. A částku odpovídající dani z přidané hodnoty, přiznané, event. státu již zaplacené svým substitutem má ustanovený obhájce podle názoru vrchního soudu právo nárokovat a ovšem i řádně doložit.

Ustanovený obhájce JUDr. J. K. potvrzením ze dne 25. 8. 2005 doložil krajskému soudu, že jím uváděný substitut, advokát JUDr. J. Š., je s účinností od 1. 9. 2005 plátcem daně z přidané hodnoty se čtvrtletním zdaňovacím obdobím. Za předpokladu, že JUDr. J. Š. stěžovatelem účtované úkony právní služby řádně přiznal v rámci daňového řízení za účelem zaplacení 19% daně z přidané hodnoty, nic podle vrchního soudu nebránilo přiznání adekvátního zvýšení přiznaného nároku stěžovateli.

Protože krajský soud (toliko) v tomto směru nepostupoval důsledně, Vrchní soud v Praze ke stížnosti obhájce JUDr. J. K. napadené usnesení soudu prvního stupně podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušil a zároveň Krajskému soudu v Českých Budějovicích uložil, aby o věci znovu jednal a rozhodl. Vrchní soud přitom zrušil napadené usnesení v celém rozsahu, neboť rozhodnutí o uplatnění nároku obhájce na odměnu a náhradu hotových výdajů obsahově pokládá za jeden celek i v případech, kdy tomuto nároku soud vyhověl pouze zčásti, byť formálně by se v tomto případě mohlo jednat o výroky

oddělitelné.

V dalším řízení bude povinností krajského soudu napravit pouze pochybení shora vytýkané, nebude proto zaměřovat další dokazování na okolnosti a důkazy, které našly své vyjádření v bezchybných částech výroku napadeného usnesení. Vytvoří si tudíž pouze zákonný předpoklad pro posouzení a relevantní rozhodnutí, zda stěžovateli přiznat též navýšení odpovídající 19% DPH, či nikoliv.